

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO
NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

ZAWADA

1. Nazwa

Historyczny układ ruralistyczny wsi

2. Czas powstania

1721, 1845, 1945

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **OLEŚNICKI**

Gmina **SYCÓW**

6. Współrzędne geograficzne

51°18'39"N 17°36'03"E

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne
rolnicze

8. Stan zachowania

4

Poprzednie nazwy miejscowości: 1721 r. - Vorwerk Sowade; ok. poł. XVIII w. - Sawade f.w.; ok. 1770, 1818 r.: - Dyhrnfeld; 1829 r. - Col. Dyhrnfeld, Sawada; 1830 r. - Dyhrnfeld, Dyhrskipale, Zawada; 1845, 1912 r. - Dyhrnfeld, Dyrskie Pole, Zawada; 1890, do 1945 r. - Dyhrnfeld.

Znaczenie i pochodzenie nazwy wsi: Pierwotna nazwa polska odnosiła się do folwarku. Niemiecka nazwa wsi utworzona została od nazwiska założyciela, grafa Dyhrn. W XIX w. funkcjonowały równocześnie trzy nazwy: niemiecka, jej polskie tłumaczenie i polska.

Historia wsi i dóbr: W 1721 r. istniał tu folwark Sowada. Na mapie z ok. poł. XVIII w. w miejscu obecnej wsi ukazany jest jedynie folwark *Sawade f.w.* W czasach fryderycjańskich przy królewskim wsparciu Zawadę założył właściciel Drołtowiec, graf Dyhm, jako kolonię z 22 wolnymi działkami-posesjami. W 1787 r., 1818 r., 1845 r., 1930 r. Zawada wymieniana jest jako kolonia koło Drołtowiec. Jedynie w 1845 r. nazywana jest wsią. Miejscowość położona w płaskim terenie, posiadająca regularne działki zagrodowe, usytuowane przy wiejskiej drodze, zarysowującej niewielki owal. Zabudowa niska, wiele nowych budynków, zwłaszcza przed i za wsią „właściwą”. Zachowany jest zasadniczy układ miejscowości.

Bibliografia:

- Knie J.: Alphabetisch-statistisch-topographische Ubersicht der Dorfer, Flecken, Stadte und anderen Orte der konigliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845
- T. Kułak, W. Mrozowicz: Syców i okolice. Od czasów najdawniejszych po współczesność; Wrocław-Syców 2000
- Lutsch H.: Verzeichnis der Kunstdenkmaler der Provinz Schlesien, Bd II, Die Kunstdenkmaler der Landkreise des Reg.- Bezirks Breslau, Breslau 1889
- Schlesisches Güter-Adressbuch. Verzeichnis samtllicher Rittergueter und selbständigen Gutsbezirke, fowie der grosseren Landgliter der Provinzen Nieder- und Oberschlesien Breslau 1886, 1891, 1912, 1926, 1937
- Zimmermann F. A.: Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Brieg t. IV 1785; t.VII 1787

Materiały kartograficzne:

- Messtischblatt, pomiar 1887 r., nowelizacja 1929 r., wydanie 1932-1940 r.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu wsi, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona terenu dawnego cmentarza ewangelickiego (na zachód od wsi) i kaplicy.

czerwiec 2023
Justyna Kość

